Vraag & Antwoord Webinar RES West-Brabant voor raadsleden en bestuurders

Betreft het webinar RES 1.0 West-Brabant - YouTube van 24 februari 2021

1. RES Algemeen & proces

Vraag	Antwoord
Wat is de landelijke reactie op onze RES 1.0 en halen we met alle RES gebieden landelijk het beoogde doel met de ingediende plannen?	De landelijke reactie op onze concept RES is als bijlage bijgevoegd. In de Kamerbrief van Minister van het Wout van 8 maart 2021 wordt het volgende gesteld: *Uit de PBL-monitor en de foto van NP RES blijkt dat de RES-aanpak werkt. Het afgesproken doel uit het Klimaatakkoord van 35 TWh aan zon- en windenergie op land in 2030 lijkt binnen bereik: PBL schetst daartoe een bandbreedte van 31,2 tot 45,7 TWh, en een middenwaarde van 38,2 TWh. De verwachting is dat de opbrengst ergens binnen die bandbreedte uitkomt.*
Is de stuurgroep RES bekend met de QuickScan ten aanzien van de RES en waarom wij nog niet langs officiële weg vanuit de stuurgroep de QuickScan hebben mogen ontvangen. **Hier staan voldoende conclusies in die alleen al daarover een debat vragen**	De landelijke quick scan ten aanzien van de concept RESsen is opgesteld door het PBL. Die is openbaar beschikbaar en er wordt ook naar verwezen in de stukken. Daarnaast is in Brabant voor twee RES regio's een quick scan gepubliceerd door de groene rekenkamer. Helaas is de onderbouwing van dit onderzoek zeer slecht en is het onvoldoende zorgvuldig samengesteld. Het bevat onjuiste conclusies, en onvoldoende onderbouwing. Bovendien zijn de toen reeds beschikbare achtergrondrapporten van de concept RES niet geraadpleegd. Derhalve wordt dit rapport ook niet actief verspreid. De definitieve RES is inmiddels beoordeeld door de Brabantse Milieufederatie en beoordeeld met een rapportcijfer 7.
In de concept RES zagen we teveel plannen per gemeente ipv het beste voor heel de regio. Wordt er in de RES 1.0 beter gekeken naar de logische en meest wenselijke verdeling over de gehele regio?	Bij de behandeling van de concept RES hebben de verschillende gemeenteraden ingestemd met de voorgestelde verdeling van de zoekgebieden. Zoekgebieden wind in West-Brabant sluiten aan bij de wens om windmolens in clusters neer te zetten en bestaande parken uit te breiden. Met uitzondering van het zuidelijke zoekgebied na 2030. Inpassing van dit zoekgebied vergt nadere uitwerking in combinatie met natuur, landbouw en klimaatadaptatie. Voor zon op veld is expliciet opgenomen dat de regionale afspraken over de totale omvang van de zonneparken in de regio leidend zijn voor lokaal beleid. Er is dus nog ruimte om onderling tot een andere verdeling te komen, die dan in de update van de RES in 2023 kan worden bekrachtigd.
Wij kregen als gemeenteraad te horen dat als we tegen zouden stemmen, de provincie dan de opgaven wel gaat invullen. Dit geeft niet echt het gevoel dat wij als gemeente hier iets over te zeggen hebben.	De RES is een gezamenlijke regionale opgaven, waarin 16 gemeenten, 2 waterschappen en de provincie Noord-Brabant gezamenlijk optrekken. De RES West-Brabant wordt dan ook vastgesteld in alle gemeenteraden, waterschapsbesturen en het provinciaal bestuur. Deze organen zijn gelijke en er is geen sprake van een bepaalde hiërarchie.

2. Elektriciteit

Vraag	**Antwoord**
De meeste bedrijfsdaken zijn niet geschikt voor solar ze minimaal gedimensioneerd op statische belasting. Vaak zijn deze daken ook volgebouwd met installaties. Hoe gaan we dat doen?	In de RES houden we er rekening mee dat niet alle daken geschikt zijn voor zon op dak. , door uit te gaan van het benutten van 25% van de bestaande grote daken (landelijk wordt gesteld dat 30% van grote daken technisch geschikt is voor zonnepanelen, rekening houdend met schaduw, technische constructies etc.). Daarnaast gaan we via het Versnellingsteam Zon op bedrijfsdaken en innovatie op zoek naar nieuwe oplossingen, bijvoorbeeld gezamenlijke opwek en uitwisseling van energie op een bedrijventerrein, lichtgewicht constructies, etc.
Door de klimaatsverandering stijgt het verbruik van stroom doordat men massaal overgaat op airco. Is dit meegenomen in het verwachtte verbruik?	In het verwachtte verbruik is rekening gehouden met zowel een besparing van elektriciteit als een verdere toename van het verbruik van stroom bij huizen en bedrijven, vanwege elektrisch rijden, airco's en warmtepompen. Zowel regionaal als nationaal. Overigens is de RES-opgave voor duurzame elektriciteit niet gebaseerd op het verwachtte gebruik in de regio, maar op de mogelijke bijdrage aan de landelijke van 35 TeraWattuur (TWh) aan grootschalige hernieuwbare elektriciteitsopwekking op land die voor 2030 moet worden gerealiseerd.
Het rijk zou subsidie gaan geven voor het geschikt maken van de daken voor zonnepanelen om zo meer te stimuleren. Kunt u daar op ingaan?	De Rijksoverheid stimuleert de productie van zonne-energie via subsidies en belastingvoordelen, omdat zonnepanelen nog relatief duur zijn. Er zijn regelingen voor grote projecten van bedrijven. En voor mensen die zonnepanelen op hun eigen dak of op een dak in de buurt willen leggen. Omdat zonnepanelen steeds goedkoper worden, bouwt de overheid de financiële ondersteuning de komende jaren langzaam af. Op dit moment zijn er bij ons geen regelingen bekend voor het geschikt maken van het dak voor de aanleg van zonnepanelen. Er is wel een advies van een werkgroep van het NP RES om de meerkosten mee te nemen in de SDE++ subsidieregeling. Hierover zullen nog definitieve besluiten genomen moeten worden.
Alleen met wind en zonnepanelen ga je het niet redden. wat is het alternatief?	De landelijke opdracht voor de RES is gericht op de grootschalige opwek met zon en wind op land. Daarnaast wordt bijvoorbeeld ook nog elektriciteit opgewekt bij afvalverbranding. Daar gaat de RES niet over. In de RES hebben we ook aandacht voor de ontwikkeling van innovatieve technieken zoals kleinschalige waterkracht en opslag van energie.
Waarom wordt er bij windstroom alleen maar geredeneerd vanuit enorme turbines en niet gekeken naar verticale as-turbines die stiller zijn?	In de RES richten we ons voor de opgave tot 2030 op bewezen, technisch en economisch haalbare technieken, voor wind is dit momenteel de horizontale as-turbine. De verticale as turbine is voor de lange termijn zeker een interessante ontwikkeling.
Wie maakt de berekening voor de gemeente wat de capaciteit is buiten opbrengst van de zon en windparken voor zon op het dak.	De gemeente zelf zullen indien nodig of gewenst onderzoek laten uitvoeren naar de potentie van zon op dak. Op de website van Nationaal Programma RES staan ook kaarten met potentieel per gemeente.

3. Warmte

Vraag	Antwoord
Welke regionale biomassa rekenen we hier als bron?	In het kader van het warmtebronnenregister is voor de provincie in beeld gebracht welke biomassa er beschikbaar is in de regio. Hierin is meegenomen: reststromen uit akkerbouw en (glas)tuinbouw, snoeihout, mest, gras en maaisel, reststromen uit de houtverwerkende industrie en de VGI-sector, GFT, tuinafval, RWZI-slib, A/B/C-hout en tuinafval.
1 mln ton, dat is een miljard kilo biomassa. In hoeverre is dit duurzaam en draagt het bij aan CO2-reductie?	Uitgangspunt bij de 1 miljoen ton biomassa is dat dit duurzame biomassa is die daadwerkelijk bijdraagt aan de CO2-reductie. Dit gaat met name om reststromen (zoals RWZI-slib, maaisel en restromen uit landbouw en industrie).
Welke bronnen aan regionale biomassa, rekenen we hier als grondstof?	Met name hoogwaardige biomassa, bijvoorbeeld restproducten uit de akkerbouw en de industrie, kunnen als grondstof voor producten worden gebruikt. Laagwaardiger stromen (bijv. RWZI-slib) zijn vooral geschikt voor energieopwekking. Over de toepassing van biomassa wordt op nationaal niveau een duurzaamheidskader ontwikkeld.
Welke garantie kan men bieden dat een warmtenet goed werkt over een lange periode als b.v. Shell geen meer warmte kan leveren? Is er al iets bekend over kosten?	Uit de MKBA blijkt dat een grootschalig, regionaal warmtenet een relatief kosteneffectieve oplossing kan zijn voor met name stedelijk gebieden. Belangrijk voor een stabiel warmtenet is dat er meerdere bij voorkeur grote bronnen op kunnen worden aangesloten, zoals restwarmte van Shell en Attero uit Moerdijk, aardwarmte (geothermie), warmte uit de Amercentrale. Daarom pleiten we vanuit de RES voor 'open netten', waar meerdere warmte-aanbieders op kunnen aansluiten.
Zijn er ook collectieve projecten denkbaar voor geothermie?	Dit is op termijn zeker denkbaar, maar op dit moment zijn er nog geen concrete projecten uitgewerkt. Hiertoe is eerst nog nader onderzoek nodig. Die worden wel opgestart. Door het Traais Energie Collectief (TEC) wordt onderzocht of het mogelijk is om een geothermieproject te starten en dit te koppelen aan het collectieve warmtenet in Terheijden.
Waar gaat de Amercentrale na 2030 op gestookt worden? Anders is uitbreiding warmtenetten daar vandaan geld in de Amer gooien. **Wat betekent het vervallen van import van biomassa voor de Amercentrale?**	Vooralsnog is het plan van RWE om met ander vormen van biomassa te werken, mits dat past binnen de landelijke kaders. Tegelijkertijd worden ook alternatieve bronnen verkend, zoals geothermie en een leiding van Moerdijk naar de Amercentrale / Breda. Daarmee zou het Amernet gevoed kunnen worden met warmte vanuit Moerdijk, mocht de Amercentrale in de toekomst zijn warmte leverende functie verliezen. Ook de restwarmte van een waterstofcentrale in mogelijk interessant.
Is er voldoende afval om de 1 miljoen ton regionale biomassa te leveren of moet hier ook lokaal biomassa voor gekweekt worden en zo ja, hoeveel ha is hier voor nodig?	De 1 miljoen ton regionale biomassa is ongeveer 1/3 van de beschikbare biomassa in de regio voor vergistingstechnieken. Het is dus niet nodig om lokaal biomassa te gaan kweken voor onze energiebehoefte.

4. Innovatie

Vraag	**Antwoord**
Wordt er ook gekeken of onderzoek gedaan naar nieuwe energietechnologieën, zoals Aureon Energy Ltd ,brilliant light power en e-cat SKL?	Onderzoek naar nieuwe energie technologieën wordt op nationale schaal uitgevoerd, via topsectorenergie. In de RES West Brabant wordt gekeken naar innovaties die gereed zijn voor toepassing op grotere schaal.
Nemen jullie ook idd kernenergie/ thorium centrale mee? Zelfs in Den Haag is dit geen taboe meer...	Nee, de opgave voor de RES richt zich op productie van duurzame energie in de periode 2020-2030 in de regio. Zoekgebieden voor een mogelijk nieuwe kernenergiecentrale zijn een zaak van de landelijke overheid. Een dergelijke centrale zal pas ruim na 2030 in bedrijf kunnen zijn.
Ik zie dat in Bergen op Zoom feitelijk weinig plaats is voor het plaatsen van zonnepanelen op land, is er gekeken naar het plaatsen van zonnepanelen op water?	Het toepassen van zonnepanelen op water wordt beschouwd als een innovatieve techniek en valt daarmee onder de doelstelling van 0,2 TWh. Grootschalige zonnevelden op water kunnen zorgen voor een verslechtering van de waterkwaliteit, blijkt uit de eerste landelijke onderzoeken.
In hoeverre worden (buiten zonne- en windenergie) nieuwere vormen van CO2-neutrale energie gebruikt voor de RES opgave? Hoe wordt gestimuleerd dat deze technieken verder doorontwikkeld worden?	In de RES West Brabant wordt gekeken naar innovaties die gereed zijn voor toepassing op grotere schaal. Dat kan bijvoorbeeld ook waterkracht zijn. Er wordt actief ingezet op het koppelen van vraag en aanbod van kansrijke innovaties.
Wie wordt verantwoordelijke voor het opruimen van de zonnepanelen en windturbines als deze niet meer gebruikt worden?	Deze verantwoordelijkheid wordt bij de initiatiefnemer neergelegd bij het afgeven van de vergunning. Aandachtspunt hierbij is dat we soms willen dat er ook landschappelijke of ecologische waarden worden gerealiseerd, die we graag zouden willen behouden. Hoe we dit goed willen regelen stemmen we nog af met de provincie.

5. Uitvoering

Vraag	**Antwoord**
Worden plannen alleen uitgevoerd als er SDE subsidie wordt verleend of worden er ook plannen uitgevoerd als er geen subsidie wordt verleend?	Sommige plannen kunnen (en zullen) ook worden uitgevoerd worden zonder SDE subsidie. De SDE subsidie daalt ook in de tijd naar 2025, omdat er sprake is van prijsdaling in technieken. In het noordwesten van de regio zijn de windcondities dusdanig dat er in een bepaald gebied geen subsidie meer nodig is (en dus niet wordt verstrekt).
Is er ook al geld gereserveerd voor claims van mensen die gezondheidsklachten krijgen?	Nee. Het licht ook niet in de lijn van verwachting dat er forse claims van gezondheidsklachten toegekend zullen worden als gevolg van energieprojecten. De wetgeving voorziet dat er vooraf wordt getoetst op gezondheidseffecten.
Graag zou ik een gedetailleerde kostprijsvergelijking zien tussen de verschillende energiebronnen voor elektriciteitsproductie uit wind, zon, gas en kernenergie met daarin meegenomen de noodzakelijke back-up bij de weersafhankelijke productievormen(zon en wind) en de extra kosten ten aanzien van netwerkbeheer voor deze zogenaamde duurzame vormen. Tot op heden zien we alleen de productiekosten zonder de noodzakelijke back-up en dat is vreemd, omdat je alleen bij zon en wind de volledige capaciteit voor 100% moet kunnen vervangen door fossiele bronnen om netuitval te voorkomen, deze kosten horen dus boekhoudkundig gezien ook daaraan toegerekend te worden.	Dit is een belangrijk vraagstuk voor de Rijksoverheid met het oog op de duurzame elektriciteitsvoorziening in 2050. De afspraken in het klimaatakkoord zijn daarom ook breder dan de scope van de RES. Juist de toename van weersafhankelijke energiebronnen is specifiek benoemd in het klimaatakkoord, maar die valt buiten de scope van de RES.
Houd men al rekening met stijging van verzekeringspremie en WOZ-waarde door zonnepanelen op bedrijfsdaken?	Dit soort ontwikkelingen zijn bekend als drempel voor de ambitie op zon op daken te realiseren. Dit hebben we met de concept RES al geconstateerd. Op basis daarvan heeft een landelijke werkgriep advies uitgebracht over het oplossen van de knelpunten rondom zon op daken.

Wat zijn de maatschappelijke kosten van de RES? Komt het subsidiegeld uit de portemonnee van de belastingbetaler, maar gaat slechts een kleine groep mensen met de winst aan de haal?	De kosten om de duurzame elektriciteitsopwekking en energiebesparing in deze RES te realiseren ramen we op circa € 3 miljard. Ruim een derde van de totale kosten ligt bij woningeigenaren, verhuurders en bedrijven vanwege energiebesparende maatregelen en kleinschalig zon op dak. De subsidiekosten worden ingeschat op 0,8 miljard euro op basis van de huidige regelingen, maar de subsidiebedragen worden in de komende jaren verder afgebouwd. Voor de warmtetransitie vragen we aandacht bij het Rijk voor woonlasten neutrale oplossingen. Met de RES afspraken over lokaal eigenaarschap willen we ook inwoners kansen bieden om mee te profiteren van de energietransitie. Ook mensen die zelf niet kunnen investeren. Hiertoe is het energiefonds Brabant opgericht.

6. Netcapaciteit

Vraag	**Antwoord**
Wanneer denkt Enexis de netcapaciteit voldoende te hebben opgeschaald zodat bijvoorbeeld de gemeente Moerdijk verder kan met het ontwikkelen van o.a. een zonnepark voor de kern Klundert.	De RES-regio's hebben een opgave die reikt tot 2030. In de tussenliggende periode zal Enexis samen met TenneT grote investeringen moeten plegen om de realisatie van deze opgave mogelijk te maken. Deze plannen werken Enexis en TenneT komende periode in gezamenlijkheid met de regionale overheden verder uit. Tot en met 2030 wordt in de provincies Noord-Brabant en Limburg een aantal nieuwe HS/MS stations gebouwd en worden vrijwel alle bestaande stations uitgebreid.
Elektriciteitsnet in een deel van de regio is overvol. Kunnen zon op veld reserveringen daar niet omgezet worden naar zon op dak? Nu is zon op dak onmogelijk gemaakt door zon op veld!	Indien Enexis opdrachten heeft gekregen voor realisatie van aansluitingen dan kunnen die niet geruild worden. Ook openstaande offertes kunnen niet geruild worden, maar tijdens de eerste fase van transportschaarste hebben offertes een beperkte geldigheidsduur. Zon op dak initiatieven voor aanvragers met een kleinverbruik aansluiting (tot 3x 80 Ampère, dit zijn ongeveer 200 panelen) kunnen ondanks transport schaarste gewoon worden aangesloten. Wanneer er sprake is van transport schaarste fase 1A (geen capaciteit beschikbaar op korte termijn), dan geldt dit zowel voor zonnevelden als voor grootschalige zon op dak initiatieven.

Waarom houdt Enexis nu bij het leggen van nieuwe kabels geen rekening met benodigde extra capaciteit voor nieuwe initiatieven?	In de investeringsplannen houdt Enexis rekening met de plannen van initiatiefnemers die grote kans van slagen hebben. De nieuwe investeringsplannen zullen gebaseerd zijn op de RES, versie 1.0. Deze plannen moeten samen met de beheerder van het landelijke netwerk TenneT worden vertaald naar investeringsplannen voor zowel het landelijke netwerk van TenneT als het regionale netwerk van Enexis. De Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM) toetst of de netbeheerder in het investeringsplan de noodzakelijkheid van de investeringen aantoont: netbeheerders moeten meerdere scenario's schetsen en in combinatie met hun kwaliteitsborgingssysteem op een logische wijze aantonen welke risico's en knelpunten ontstaan. Vervolgens moeten zij onderbouwen waarom bepaalde investeringen noodzakelijk zijn voor het oplossen van deze knelpunten. De ACM beoordeelt daarnaast of de investeringen van netbeheerders voldoende zijn om de knelpunten op te lossen.
Is het systeem van wie het eerst netcapaciteit reserveert wel eerlijk als de kwaliteit van de plannen niet wordt getoetst? Wie zou kunnen toetsen?	In het persbericht van Enexis van 4 maart jl. staat vermeld: "Als netbeheerder kunnen en mogen wij zelf geen prioritering aanbrengen – wij sluiten nu non-discriminatoir aan volgens het 'first come first served-principe'. De toetsing van plannen voor grootschalige opwek op land ligt bij de regionale overheden, met de vergunningverlening. Daarnaast kijkt Enexis ook naar de Rijksoverheid. Tijdens de energietransitie moeten er keuzes gemaakt worden: willen we in Nederland eerst nieuwe woningen aansluiten op het elektriciteitsnet of geven we prioriteit aan het verzwaren van een aansluiting voor zonnepanelen? Gaan we het net verzwaren voor de industrie of voor duurzame opwek? Wij pleiten voor een afwegingskader dat de prioritering van het werkpakket van netbeheerders onderbouwt."
De capaciteit van het net is en/of wordt op korte termijn een probleem. Wat opvalt is dat er in de RES 1.0 niet wordt gesproken over lokaal gebruik en/of opslag van eElektra.	Voor de realisatie van de RES-ambitie in West-Brabant wordt gebruik gemaakt van een gebiedsgerichte aanpak met verschillende zoekgebieden, waarin meerdere zon- en/of windprojecten worden gerealiseerd. In West-Brabant zijn een aantal gebieden waarbij de gebiedsgerichte aanpak nu verder wordt uitgewerkt i.v.m. (voorziene) knelpunten in het netwerk. Belangrijk hierbij is de impact op de infrastructuur en de mogelijke oplossingen m.b.t. systeemefficiëntie, hierbij wordt ook gekeken naar opslag, slimme combinaties in vraag en aanbod en naar andere lokale innovatieve oplossingen.
Wanneer zijn de netstudies afgerond?	De verwachting is dat deze verdiepende studies in het najaar van 2021 zijn afgerond.

In hoeverre is men bekend met de diverse DC initiatieven waarmee lokaal gebruik en opslag van opgewekte DC geen extra capaciteit van het net vraagt?	Ja, we zijn bekend met enkele initiatieven op dit gebied. We volgen deze ontwikkeling. Vooralsnog zijn deze innovaties nog niet geschikt voor grootschalige toepassing.
Hoeveel geld moet onze gemeente gaan bijstorten in de kas van nutsbedrijven en wat gaat dit doen met ozb en toeristenbelasting op termijn?	Enexis kan voor de benodigde investeringen voldoende vreemd vermogen aantrekken. De gemeenten zijn als aandeelhouders in gelegenheid gesteld om ook mee te investeren, maar dat was op vrijwillige basis. De OZB inkomsten van gemeenten zullen mogelijk gaan stijgen doordat de waarde van panden met zon op daken stijgt. Vanuit de landelijke werkgroep zon op dak ligt er een advies om voor zon op dak te werken met een groene heffingskorting, om zo de extra lasten voor eigenaren beperkt te houden.
Delen van West-Brabant hebben onvoldoende capaciteit op het elektriciteitsnet. Er is nu al een situatie dat reserveringen van zon op land, zon op dak verdringen. Ligt de focus van de RES wel voldoende op zon op dak? Hoe ziet men dit in verhouding tot het provinciaal beleid waar zon op dak altijd voorrang moet krijgen? Met andere woorden, hebben enkele commerciële partijen met grote reserveringen op het elektriciteitsnet zon op dak niet al onmogelijk gemaakt en wat is hieraan te doen?	Veel bestaande initiatieven kunnen nog worden aangesloten. Dat zijn naast enkele zon op veld initiatieven, ook diverse grootschalige zon op dak projecten. De RES volgt, conform het provinciale beleid de zonneladder, met een focus voor zon op dak. Circa de helft (0,5 TWh) van de nieuwe projecten die er volgens de RES moeten komen betreffen zon op dak. De netbeheerder werkt volgens het principe ‘first come first serve’ en mag geen onderscheid maken tussen aanvragers. Gemeenten kunnen wel sturen in de vergunningverlening van grootschalige opwek op land. Zonder vergunning voor zon op land kan er geen SDE subsidie verkregen worden. Daarom is de RES samenwerking zo belangrijk.